Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Jaione Ormaetxea Trojaola

Aramaio, Araba (1924)

Aurkibidea

Biografia

Aramaioko "Kuranderiaren" etxean jaio zen. Ama bertakoa zuen eta aita Azkoaga auzoko Sarria baserrikoa. Hamaika anai-arrebatatik gazteena zen Jaione. Amonarengandik ikasita, ama Aramaioko "kurandera" ospetsua bihurtu zen. Aitak ehule jardun zuen. Gerra denboran, amarekin eta bi ahizpekin ihes eginda, Frantzian lau urte pasatu zituen. Hiru anaia kartzelan eta beste lau “Batallón de Trabajadores”etan zigortuta egon ziren. Arrasatera ezkondu zen eta sei seme-alaba ditu. Koinata Mauri Lasagarekin azaltzen da grabazioan.

Zintak

ARA-093

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2010-02-03
- **Iraupena**: 141 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elortza, Kepa

Pasarteak

1. Amandrea "kurandera"

- **Erref**: ARA-093/002
- **Iraupena**: 0:03:45. **Hasi**: 00:01:28. **Bukatu**: 00:05:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:
Aitajauna karlisten gerran balaz zauritu zuten. Elgoibarko ospitalean artatu zuen erizain batekin ezkondu zen Aramaiora. Jaioneren amandrea zena "kurandera" (petrikilo) lanetan hasi zen Aramaion, eta bere alabari irakatsi zizkion lan horren trikimailuak. Alaba 21 urterekin umezurtz geratu zen eta amaren lanari jarraitu zion.

2. Aitajaun ehulea

- **Erref**: ARA-093/003
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:05:13. **Bukatu**: 00:07:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Amandrea ez, baina Jaionek aitajauna ondo ezagutu zuen. Oinetatik elbarritua zenez, ehungintzan jarri omen zuen bere emazteak lanean. Lihozko ehuna egiten zuen etxean. Aitajaunak ez omen zuen karlisten gerrako konturik kontatzen. Jaione 11 anai-arrebatatik gazteena izan zen.

3. Gerran Frantziara ihesi

- **Erref**: ARA-093/007
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:14:07. **Bukatu**: 00:17:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Jaione, ama eta hiru ahizpa ikatz-ontzi ingeles baten Frantziako "La Rochette"ra eraman zituzten. Anaia batek Iparraldera ihes egin zuen eta beste zazpi anaiek, denak gudariak, preso edo “Batallón de Trabajadores”en bukatu zuten.

4. Anaia ELAko lehendakari

- **Erref**: ARA-093/008
- **Iraupena**: 0:04:13. **Hasi**: 00:17:07. **Bukatu**: 00:21:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:
Anaia zaharrenak Eibarko Armeria Eskolan ikasi zuen. Bilbora joan zen lanera eta han ELA sindikatuko lehendakari egin zuten. Anaia honek gerran Iparraldera hanka egin behar izan zuen. Anaien gerrako ibilera batzuk kontatzen ditu Jaionek.

5. Anaiak gerran egindako lanak

- **Erref**: ARA-093/009
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:21:20. **Bukatu**: 00:23:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerrako administrazioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Iparraldera ihes egin zuen anaia batek; eta bertako ospitalean sendatzen ziren gudariei agiriak egiten zizkien, atzerrira joan nahi bazuten. Anaia horrek, ihes agin aurretik, Bilbon zegoela, makina bat aramaioar kartzelatik ateratzen lagundu zuen.

6. Pobreenak neskame

- **Erref**: ARA-093/010
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:23:47. **Bukatu**: 00:26:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Mauri neskame zegoen Eskoriatzan. Jaioneren anaia Pedrok Jose Antonio Agirre lehendakaria ezagutzen omen zuen. Maurik zortzi anai-arreba izan zituen eta Jaionek, berriz, hamar. Jaioneren etxean diru gehiago omen zuten Maurirenean baino, eta neskame joan beharrik ez zuen izan Jaionek. Jaionerenean ama "kurandera", eta ahizpa erizain eta emagina zeuden etxean.

7. Komenentziako ezkontza

- **Erref**: ARA-093/011
- **Iraupena**: 0:03:27. **Hasi**: 00:26:23. **Bukatu**: 00:29:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Jaioneren amak bere ama galdu zuenean, ama pontekoak Azkoaga auzoko Sarria baserrian aurkitu zion senargaia eta harekin ezkondu zen. Jaioneren ama "kurandera"k berak prestatzen zituen sendatzeko erabiltzen zituen ukenduak. Hezur, azal eta eta abarretako arazoak konpontzen zituen.

8. "Kurandera"ren ukenduak

- **Erref**: ARA-093/012
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:29:50. **Bukatu**: 00:32:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
"Kurandera"k (petrikiloak) laborategi antzeko gela bat zuen etxean. Osagai naturalak erabiltzen zituen, etxeko erleen argizaria, besteak beste. Aitajaunaren anaia Somorrostron zegoela, silikosiak jota emaztea eta semealaba guztiak galdu eta gero, Aramaiora etorri zen eta anaiaren etxeko ortua eta erleak zaintzen laguntzen zuen. Jaioneren ama "kurandera"k olioa, ardoa eta argizaria erabiltzen zituen ukenduetarako, baina ez omen zuen belarrik erabiltzen.

9. "Kurandera"ren jakituria

- **Erref**: ARA-093/013
- **Iraupena**: 0:03:11. **Hasi**: 00:32:10. **Bukatu**: 00:35:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Mauriri berari apurtutako eskumuturra "kurandera"k nola sendatu zion azaltzen du. Benda, oholtxo, olio eta ardoarekin sendatu omen zion. Jaioneren amak zuen jakituria bere amarengandik jaso zuen. Ama "kurandera"k zenbat gaitz eta gaixotasun sendatzen zituen azaltzen du alaba Jaionek.

10. "Kurandera"ren lanak eta ospea

- **Erref**: ARA-093/014
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:35:21. **Bukatu**: 00:37:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Mauriren ahizpari gurdiaren txirrika gainetik pasatu zitzaion, eta ukalondoa eta belauna txikitu zizkion. "Kurandera"rengana eraman zuen aitak eta, artatu ondoren, hezurrok lehen zeuden bezala uztea lortu zuen. Jaioneren ama "kurandera"ren ospea Aramaiotik kanpo ere ezaguna zen, eta Donostiatik edo Bilbotik ere etortzen zitzaizkion gaixoak.

11. "Kurandera"ri isuna jarri zioten

- **Erref**: ARA-093/015
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 00:37:51. **Bukatu**: 00:40:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Amari isuna jarri zioten medikua izan gabe "kurandera" (petrikilo) lanetan jarduteagatik. Amak ez zien bezeroei asko kobratzen, eta haiek sarritan opariak ekartzen zizkioten. Frantziara ihes egin zuen anaia Ingalaterrara joan zen gero, eta bertatik nylonezko galtzerdiak bidaltzen zituen etxera.

12. Familiak sakabanatuta

- **Erref**: ARA-093/017
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 00:41:33. **Bukatu**: 00:44:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Jaioneren anaia, familia Aramaion utzita, Ingalaterrara joan zen. Anaia gazteena New Yorkera joanda zegoen, eta beste anaia bat Kanadara. Anaia zaharrenak 25 urteko aldea zuen Jaionerekiko, eta Mauri koinatak ezagutu ere ez zuen egin, Kanadan hil baitzen. Amak 73 urte hartu zituen; hil zen aurreko egunera arte artatu zituen gaixoak.

13. Petrikilo familia

- **Erref**: ARA-093/018
- **Iraupena**: 0:03:38. **Hasi**: 00:44:42. **Bukatu**: 00:48:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Amak etxean zuen laborategia. Berak egiten zituen ukendu, enplastu edo txaplatak. Osagai ezberdin asko erabiltzen zituen, eta txaplatak abereen larru finarekin jartzen zituen. Bikea (“pez negra”) eta trementina ere erabiltzen zituen. Mauri Jaioneren anaia Imanolen emaztea izan zen. Amaren lanak ikusita, seme-alaba guztiek ikasi zuten petrikilogintzako trikimailuren bat.

14. Herriko eskolak

- **Erref**: ARA-093/019
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 00:48:20. **Bukatu**: 00:51:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Gaixoak sarritan etxean geratzen ziren egun batzutarako. Ama hil eta gero, alaba emaginak Mauriren seme bati istripuz apurtu zituen berna hezurrak zuzendu zizkion. Bai Jaione eta bai bere ahizpa emagina oso kaligrafia dotorekoak izan dira. Aramaioko kaleko eskolak aipatzen dituzte. Maurik Azkoaga auzoko eskolan ikasi zuen.

15. Aramaioko bainuetxea

- **Erref**: ARA-093/020
- **Iraupena**: 0:04:19. **Hasi**: 00:51:54. **Bukatu**: 00:56:13

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Jaione eta Mauriren garairako Aramaioko bainuetxea itxita zegoen. Bainuetxea bota eta eskola eraiki zuten bertan. Bainuetxearen eraikuntza oso polita omen zen. Hilabete guztiak irudikatzen zituzten estatuak omen zeuden bertan. Plaza ondoan zegoen eskola batean ikasi zuen Jaionek, sei urterekin hasita, gerra hasi zen arte.

16. Iparraldean errefuxiatuta

- **Erref**: ARA-093/021
- **Iraupena**: 0:03:14. **Hasi**: 00:56:13. **Bukatu**: 00:59:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Jaione Bilbora joan zen. Gero Frantziako La Rochette-era. Handik Baiona ingurura joan ziren, eta denera lau urte pasatu zituen Frantzian. Baiona inguruko baserritar guztiak euskaldunak ei ziren. Hango euskal esaerak gogoratzen ditu. Mauriren senarra izango zena, Imanol, morroi egon zen Iparraldeko baserri batean.

17. Iparraldeko euskaldunak

- **Erref**: ARA-093/022
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:59:27. **Bukatu**: 01:02:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Imanol "gorri"tzat hartu omen zuten Iparraldean egon zenean. Horrek sortutako egoera barregarriak azaltzen ditu Maurik. Harrezkero, bisitan joaten ziren senar-emazteak Imanol egon zen baserrira.

18. Orduko botikak eta botikariak

- **Erref**: ARA-093/023
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 01:02:03. **Bukatu**: 01:04:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:
Gerra hasi zenean, Jaione Bilbora ikastera bidaltzeko asmoa zuen familiak, baina gerrak dena aldatu zuen. Garai hartan medikuak agindutako botikak botikariak berak prestatzen zituen. Usain handia egoten omen zen botiketan.

19. Gau-eskolak mutilentzako bakarrik

- **Erref**: ARA-093/024
- **Iraupena**: 0:03:37. **Hasi**: 01:04:37. **Bukatu**: 01:08:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Mauriren auzo-eskolan neska-mutilek elkarrekin ikasten zuten, baina Jaioneren eskolan neskak bakarrik ibiltzen ziren. Maurik oso gutxitan joan ahal izaten zuen eskolara, baina etxeko gazteenek sarriago joateko aukera izan zuten. Gau-eskolak, berriz, mutilentzako bakarrik omen ziren orduan. Mauri eskolako matematiketan biderketa eragiketaraino iritsi zen; zatiketak ez zituen ikasi.

20. Eskolak erdaraz

- **Erref**: ARA-093/025
- **Iraupena**: 0:04:46. **Hasi**: 01:08:14. **Bukatu**: 01:13:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Eskolan euskaraz egitea debekatuta zegoen. Jaioneren seme nagusienak zigortu egiten zituzten eskolan erdaraz ez jakitearren. Jaionek eta Maurik dotrina euskaraz ikasi zuten.

21. Erromeriak eta dantzak

- **Erref**: ARA-093/026
- **Iraupena**: 0:03:31. **Hasi**: 01:13:00. **Bukatu**: 01:16:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Aisia » Kultura » Dantza
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Beste auzoetako neska-mutilak ere etortzen ziren gramofonoz alaitutako Azkoaga auzoko iganderoko erromeriara. Jaione dantza-talde batean aritu zen, eta Aramaiotik kanpora ere joaten ziren dantza egitera. Emakume aramaioar

batzuk, zigor gisa, gerraostean kaleak eta kuartelak garbitzera behartu zituzten.

22. Nazionalistak eta karlistak familian

- **Erref**: ARA-093/029
- **Iraupena**: 0:03:11. **Hasi**: 01:21:35. **Bukatu**: 01:24:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:
Jaioneren aita nazionalista eta Mauriren aita karlista Aramaioko udaletxeko zinegotziak izan ziren legealdi berean. Jaioneren aitonak karlisten aldean borrokatu zuen azken karlistadan. Mauriren aita gerran desagertu zen eta hiru urtean ezin izan zuten hileta-elizkizunik egin.

23. Aita desagertzea

- **Erref**: ARA-093/030
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 01:24:46. **Bukatu**: 01:27:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Aita desagertzeari buruzko pasartea kontatzen du.

24. Nobio kontuak

- **Erref**: ARA-093/033
- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 01:30:00. **Bukatu**: 01:33:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:
Senargaia nola ezagutu zuen kontatzen du Jaionek. Maurik ere bere senargaiarekin izan zituen lehenengo harremanak azaltzen ditu.

25. Karlisten banderaduna

- **Erref**: ARA-093/034
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 01:33:34. **Bukatu**: 01:35:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:
Batak nobio karlista eduki zuela, eta bestea karlisten “abanderada” izan zela kontatzen dute. Cochabambako apezpikua (Azkoaga auzoko Labiena baserriko semea) etorri zenean Mauri banderarekin joan omen zen harrera egitera, eta egunkarian atera ei zuten banderarekin…

26. Senarra kartzelara

- **Erref**: ARA-093/036
- **Iraupena**: 0:04:34. **Hasi**: 01:35:57. **Bukatu**: 01:40:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Ezkondu eta urte batzuetara Mauriren senarra atxilotu, jipoitu eta kartzelaratu egin zuten. Kartzelan zegoela, 19 hilabeteko alabatxoa hil zitzaien. Sei hilabete eman zituen preso.

27. Jazbana Aramaioko plazan

- **Erref**: ARA-093/039
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 01:42:33. **Bukatu**: 01:44:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Gaztetan ez zeukaten Legutio edo Otxandio aldera joateko joerarik. Irtetekotan, Arrasatera joaten ziren. Igandero zegoen Aramaion erromeria. Lehengo plaza zabalagoa eta dantzarako egokiagoa zela diote. "Jazbana datorrela domekan!!" ahoz aho pasatzen zen herrian.

28. Dantza lotua bekatu larria

- **Erref**: ARA-093/040
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 01:44:39. **Bukatu**: 01:47:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
"Baltziuan" (dantza lotua) egitea bekatu omen zen, eta apaizek leihotik zaintzen omen zituzten plazako dantzak. Gero pulpitutik salatzen zituen dantzariak, eta konfesatzerakoan absoluziorik eman ez.

29. Aramaioko erromeria ezagunak

- **Erref**: ARA-093/041
- **Iraupena**: 0:03:51. **Hasi**: 01:47:49. **Bukatu**: 01:51:40

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Auzoetan ez ezik, ermitetan ere egiten ziren erromeria ederrak; San Kristobalgora egunpasa ere joaten ziren. Letasurrekoa, Marixeka eta beste erromeria batzuk gogoratzen dituzte.

30. Abadearen desafioa, pilota jokoan

- **Erref**: ARA-093/042
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 01:51:40. **Bukatu**: 01:54:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Aisia » Kirola » Pilota
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:
Garraiobide publikorik ez zegoen, eta Aramaiotik Arrasateko jaietara joaten ziren oinez, baina nekez Arrasate baino urrutiago. Mutilek pilotan jokatzen zuten elizpean. Abadea pilotari ona omen zen, eta Mauriren senarrari desafioa jarri zion. Abadeak sotana jantzita jokatu omen zuen.

31. Jaione erdara zalea eta aitona ehulea

- **Erref**: ARA-093/044
- **Iraupena**: 0:04:25. **Hasi**: 01:55:39. **Bukatu**: 02:00:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Jaioneren familian bertsotarako eta kanturako zaletasun handia zegoen. Jaione umetan oso erdara zalea zen, eta anaiek pezeta bat ematen zioten euskaraz egiteagatik. Jaionek ez daki bere amona nongoa zen. Aitonari "Pedro ehulie" deitzen zioten. Oso trebea omen zen ehungintzan. Ehungintza tresneria guztia, eta beste tresneria eta altzari zahar asko galdu dira baserrietan.

32. Milizianoak baserrian

- **Erref**: ARA-093/045
- **Iraupena**: 0:02:59. **Hasi**: 02:00:04. **Bukatu**: 02:03:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
Milizianoak esnea edatera etortzen ziren Mauriren baserrira. Soldaduak berorika egiten zioten amari. Esnea ordaintzen zuten, baina ordaindu gabeko oilaskoa ere eraman zuten egun batean. Jaione Bilbon zegoela, gudariak txistua eta danbolinarekin etortzen ziren; gorriak zirenean, ordea, oiloz eta untxiz kargatuta egoten ziren.

33. Gorriak lapurretan baserrian

- **Erref**: ARA-093/046
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 02:03:03. **Bukatu**: 02:06:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:
Egun batean, ia etxean zuten urdai guztia kendu zieten “Dragones” batailoikoek. Kanpandorrean gorde zuen amak urdai hori, eta usteldu egin zen bertan. Etxe ondoan zegoen gurutze bat ere eraman zuten gorri horiek, kirieleisonka. Agintari batek behartu zituen gurutzea bere lekura itzultzera.

34. Edarra hamar ogerlekoren truke

- **Erref**: ARA-093/047
- **Iraupena**: 0:03:28. **Hasi**: 02:06:06. **Bukatu**: 02:09:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
"Pakun, pakun!!" gerrako tiro-hotsa gogoratzen du Maurik. Bilboko “Dos Caminos”eko miliziano asko egon ziren Aramaion, denak euskaldunak. Amak etxean zuen edarra polit bat saldu zion soldadu bati hamar zilarrezko ogerlekoaren truke. Jaionek, berriz, trapero bati eman zion edarra bat.

35. Berorika, zuka edo hika

- **Erref**: ARA-093/048
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 02:09:34. **Bukatu**: 02:11:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Abade eta medikuei berorika zuzentzen zitzaizkien herritarrak garai hartan. Mauri etxean zuka mintzatzen zen.

36. Nesken kongregazioak

- **Erref**: ARA-093/050

- **Iraupena**: 0:03:34. **Hasi**: 02:12:08. **Bukatu**: 02:15:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Mauri moja bidali nahi izan zuten etxean, baina berak ez zuen onartu. Jaioneren 11 anai-arreben artean ere baten bat fraide edo moja bidaltzea nahi izan zuten, baina ez zen inor joan. Hijas de María kongregazioan egon zeneko istorio bat kontatzen du Maurik. Erromeriara joateko baimena eskatu behar izaten zuten. Jaione Acción Católicakoa izan zen, baina berari dantza egitea asko gustatzen zitzaion.

37. Elizaren indarra eta eragina

- **Erref**: ARA-093/051
- **Iraupena**: 0:03:48. **Hasi**: 02:15:42. **Bukatu**: 02:19:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Fraideek garizuman plazako zoruari muin ematera behartzen zituzteneko kontuak. Aste Santuan gauez eta kandelekin joaten ziren kanposantura kaletik eta auzoetatik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-05

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com